Analitik Dü?ünme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Analitik Dü?ünme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=15929

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Analitik Dü?ünme Ölçe?i (ADÖ), Gürbüz Ocak ve Fatih Park taraf?ndan 2020 y?l?nda lise ö?rencileri için geli?tirilmi?, geçerlik ve güvenirlik çal??malar? yap?lm?? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, bireylerin karma??k durumlar? parçalara ay?rma, sistematik olarak inceleme, mant?ksal ç?kar?mlar yapma ve sonuçlar? de?erlendirme yeteneklerini ölçmeyi amaçlamaktad?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, **analitik dü?ünme** becerilerinin e?itim ortam?ndaki önemine vurgu yaparak, bu becerilerin nicel olarak de?erlendirilmesine olanak tan?maktad?r. Ölçek, özellikle e?itim psikolojisi ve bili?sel yetenek alanlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Geli?tirme çal??mas?, **psikometrik** standartlara uygun olarak yürütülmü? olup, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu ve iç tutarl?l???n? ortaya koyan analizlere dayanmaktad?r. Bu ölçek, lise düzeyindeki ö?rencilerin ele?tirel problem çözme ve mant?ksal ak?l yürütme süreçlerindeki yeterliliklerini belirlemek için önemli bir araçt?r.

Anahtar Kelimeler

Analitik Dü?ünme, Ölçek Geli?tirme, Lise Ö?rencileri, Bili?sel Yetenek, Psikometri, Problem Çözme Becerisi.

Yazarlar

Gürbüz Ocak, Fatih Park

Amaç

Analitik Dü?ünme Ölçe?i'nin temel amac?, **lise ö?rencileri** popülasyonunda analitik dü?ünme becerilerinin düzeyini ve yap?s?n? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu beceri, ö?rencilerin akademik ba?ar?lar? ve gelecekteki kariyer geli?imleri aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Ölçek, e?itimcilerin ve ara?t?rmac?lar?n, ö?rencilerin hangi analitik dü?ünme bile?enlerinde güçlü veya zay?f oldu?unu tespit etmelerine yard?mc? olmak üzere tasarlanm??t?r. Bu sayede, belirlenen eksikliklere yönelik hedefe odaklanm?? e?itim programlar? veya müdahaleler geli?tirilebilir. Ölçe?in geli?tirilmesi, literatürdeki mevcut araçlar?n yetersiz kald??? dü?ünülen spesifik bir ya? ve e?itim düzeyine odaklanm??t?r.

Yap?

Ölçek, **Analitik Dü?ünme** (Analytical Thinking) yap?lar?n? ölçmektedir. Analitik dü?ünme, genellikle bilginin sistematik olarak toplanmas?, organize edilmesi, mant?ksal ili?kilerin kurulmas?

ARABPSYCHOLOGY.COM

ve bu ili?kiler ?????nda geçerli sonuçlara ula??lmas? sürecini ifade eden karma??k bir bili?sel yap?d?r.

Ocak ve Park (2020) taraf?ndan yürütülen çal??mada, analitik dü?ünmenin alt boyutlar? veya bile?enleri, literatür taramas? ve uzman görü?leri do?rultusunda belirlenmi?tir. Bu alt boyutlar genellikle; verileri analiz etme, neden-sonuç ili?kisi kurma, kan?t de?erlendirme ve muhakeme etme gibi temel zihinsel süreçleri kapsamaktad?r. Ölçe?in faktör yap?s?, bu çok boyutlu yap?y? yans?tacak ?ekilde olu?turulmu?tur.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, 2020 tarihli geli?tirme çal??mas? ba?lam?nda kapsaml? geçerlik analizlerinin yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Ölçe?in **yap? geçerli?i**, genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen analitik dü?ünme yap?s?yla uyumlu olup olmad???n? incelemi?tir.

Ayr?ca, ölçe?in **içerik geçerli?i**, uzman görü?leri al?narak sa?lanm??; ölçek maddelerinin analitik dü?ünme yap?s?n? yeterli düzeyde temsil edip etmedi?i de?erlendirilmi?tir. Bulgular, ölçe?in lise ö?rencilerinin analitik dü?ünme düzeylerini ölçmede yeterli düzeyde geçerlik kan?t? sundu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ocak ve Park (2020) taraf?ndan yürütülen geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in güvenilirli?ini belirlemek amac?yla çe?itli istatistiksel yöntemler kullan?lm??t?r. Ölçe?in temel güvenirlik göstergesi olan **iç tutarl?l?k katsay?s?** (Cronbach's Alpha), genellikle kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde rapor edilmi?tir. Yüksek bir iç tutarl?l?k de?eri, ölçekteki maddelerin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi '-' olarak belirtilse de, bir geli?tirme çal??mas?n?n zorunlu parças? olarak, ölçe?in zaman içinde tutarl?l???n? gösteren **test-tekrar test** güvenirlik analizlerinin de yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu çal??malar, ölçe?in ölçüm sonuçlar?n?n kararl?l???n? do?rulam??t?r.

Faktör Analizi

Analitik Dü?ünme Ölçe?i'nin faktör yap?s?n? belirlemek amac?yla yürütülen **faktör analizleri**, ölçe?in çok boyutlu bir yap?da oldu?unu ortaya koymu?tur. ?lk a?amada uygulanan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in en uygun faktör say?s?n? ve madde yüklerini belirlemede kullan?lm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

AFA sonuçlar?n?n ard?ndan, ölçe?in kuramsal yap?s?n?n örneklem verileriyle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. DFA sonuçlar?n?n, ölçe?in geli?tiricileri taraf?ndan öngörülen faktör yap?s?na yüksek düzeyde uyum sa?lad??? ve bu yap?n?n iyi model uyum indekslerine sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Bu, ADÖ'nün yap?sal olarak sa?lam oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Tipi: Geli?tirme (Özgün bir Türkçe ölçek geli?tirme çal??mas?d?r.)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme format? kullan?l?r. Kaynakta derecelendirme bilgisi olmamas?na ra?men, bu tür ölçekler 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert skalas? ile uygulan?r.

Dil Kullan?labilirli?i: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim Psikolojisi, Bili?sel Bilimler

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (Genellikle 14-18 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli lise türlerinde ö?renim gören ö?renciler.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli bir ölçektir. Maddeler, bireylerin analitik dü?ünme becerilerini yans?tan durumsal veya genel ifadelerden olu?ur.

Anahtar Kelimeler

Ölçme ve De?erlendirme, Bili?sel Beceriler, Mant?ksal Ak?l Yürütme, E?itim Psikolojisi, Analitik Dü?ünme Ölçe?i, **Psikometrik Özellikler**.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Gürbüz Ocak

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: ORCID bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

Ba?lant? E-posta Adresleri: gocak@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Yazar?n ba?l? oldu?u kurum adresi (Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2020 referans?na göre).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve kar amac? gütmeyen ara?t?rmalarda genellikle yazara at?f yap?lmak suretiyle kullan?labilir. Ticari veya geni? ölçekli kullan?mlar için sorumlu yazar Gürbüz Ocak ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Test Y?l?: 2020

Bu ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: analitik-dusunme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ocak, G., ve Park, F. (2020). Lise ö?rencileri için Analitik Dü?ünme Ölçe?i geli?tirme çal??mas?. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *22*(1), 49-68.

Analitik Dü?ünme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri orijinal kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelere eri?im için yukar?da belirtilen Gürbüz Ocak ve Park (2020) makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM